

Kpl 13, Rahaa pankista

S.102-109

Shorttaus

Shorttaus (lyhyeksi myynti) tarkoittaa sijoitusstrategiaa, jossa sijoittaja myy arvopapereita (kuten osakkeita), joita hän ei omista, lainaten ne välittäjältä ja tavoitteenaan ostaa ne myöhemmin takaisin halvemmalla ja palauttaa ne lainanantajalle, hyötyen näin kurssilaskusta. Se on vastakohta perinteiselle sijoittamiselle: myydään ensin ja ostetaan myöhemmin, toisin kuin ”osta ja pidä” -strategiassa. Shorttaus on riskialtista, sillä jos kurssi nousee, tappio voi olla teoriassa rajaton, kun osakkeet on pakko ostaa takaisin kalliimmalla.

Miten se toimii:

Lainaa ja myy: Sijoittaja lainaa arvopaperit (esim. osakkeet) välittäjältä ja myy ne heti markkinoilla nykyisellä korkealla hinnalla.

Odota kurssilaskua: Sijoittaja odottaa, että arvopaperin hinta laskee.

Osta ja palauta: Kun hinta on laskenut, sijoittaja ostaa saman määrän arvopapereita takaisin (kattamaan lainan) halvemmalla.

Voitto: Voitto on myyntihinnan ja ostohinnan erotus vähennettynä kuluilla (lainakorot, kaupankäyntipalkkiot).

Rahan tehtävät

Vaihdon väline (vrt. vaihdantatalous/luontaistalous)

- maksuväline
- yleinen sopimus siitä, että kyseistä rahaa voi vaihtaa tavaraksi tai palveluksi tietyn valtion alueella olevissa yrityksissä

Arvon mitta

- mittaa hyödykkeiden ja työn arvoa
- helpottaa hintavertailua
- ostovoima = kuinka paljon hyödykkeitä rahalla saa ostettua
- ulkoinen arvo = rahan arvo verrattuna muihin valuuttoihin

Arvon säilyttäjä

- mutta inflaation vuoksi huono sellainen

Historian aikana ollut myös kansallinen symboli (esim. Suomen markka 1860)

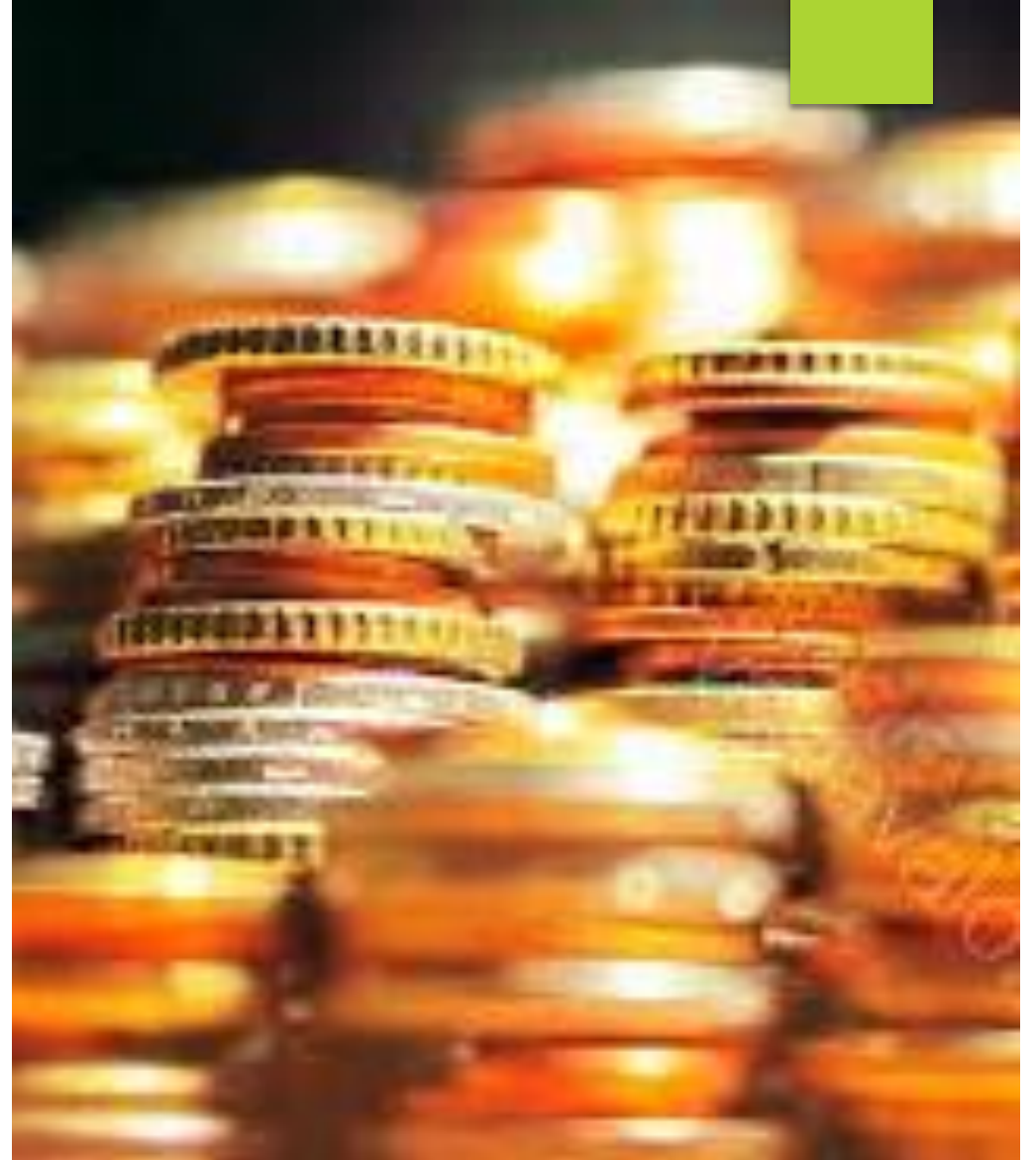
Pankkien tehtävät

- Talletusten vastaanottaminen
- Luottojen myöntäminen
- Maksuliikenteen hoitaminen
- Omaisuudenhoitopalvelut
- Sijoituspalvelut
- Valuutan myynti
- Notariaattipalvelut
  - Kauppakirjat, testamentit, perukirjat

Vähimmäisvarantovaatimus

- Euromaissa 1%
- Jokaisen euroalueen pankin pitää tallettaa asiakkaidensa talletuksista 1% sijaintimaansa kansalliseen keskuspankkiin.
- Loput 99% talletuksista pankki voi lainata muille asiakkaille

Luotonlaajennus = pankki luo uutta rahaa

1. Asiakas tallettaa pankkiin rahaa
2. Pankki lainaa talletettua rahaa edelleen toiselle asiakkaalle (max 99%)
3. Rahaa lainannut ostaa jotakin ja maksaa ostoksen lainarahalla, esim. asunto
4. Myyjä tallettaa kaupasta saamansa rahat pankkiin
5. Pankki voi lainata myyjän tallettamia rahoja edelleen (max 99%)
6. Kun pankista lainaa ottanut on maksanut velkansa takaisin, luotonlaajennuksella luotu raha katoaa

Korko

- **Korko on rahan hinta**
  - Velallinen maksaa lainasta korkoa ja koronmaksua varten velallisen on ansaittava rahaa esimerkiksi käymällä töissä ja saamalla palkkaa → rahan määrä kansantaloudessa kasvaa
- **Korko määräytyy rahan kysynnän mukaan**
  - Rahan kysyntä kasvaa → korko nousee
  - Rahan kysyntä laskee → korko laskee
- **Rahan hintaan ja määrään vaikutetaan rahapolitiikalla**
  - Euroalueella yhteisestä rahapolitiikasta vastaa Euroopan keskuspankki (EKP) yhdessä kansallisten keskuspankkien (kuten Suomen Pankin) kanssa
  - EKP:n ohjauskorko tarkoittaa sitä, millä hinnalla EKP lainaa rahaa pankeille → vaikuttaa pankkien viitekorkoihin

Ohjauskorko

- Kertoo Euroopan yleisestä taloudellisesta tilanteesta
- Noususuhdanne tai liian voimakas inflaatio → ohjauskorkoa nostetaan → rahan hinta nousee → hillitsee kulutusta (liian voimakkaassa noususuhdanteessa vaarana talouden ylikuumentuminen)
- Laskusuhdanne tai liian matala inflaatio → ohjauskorkoa lasketaan → rahan hinta laskee → tavoitteena kulutuksen ja investointien lisääminen

Lainan korko

- Euribor = markkinakorko, jonka taso määräytyy joka päivä uudelleen; Suomen yleisin viitekorko: 1kk, 3kk, 6kk, 12kk
- Prime = kunkin pankin itse määrittelemä korko; vakaampi, mutta yleensä kalliimpi kuin euribor
- Kiinteä korko = koko laina-ajan muuttumaton
- Korkokatto ja korkosuojaus
- Marginaalikorko = pankin voitto

Mikä vaikuttaa lainasi korkoon?

Sortter

Eri lainamuodot

- **Annuiteettilaina:** maksuerän suuruus muuttuu viitekorkojen kehityksen mukaan ja laina-aika pysyy muuttumattomana.
- **Tasalyhenteinen laina:** lainan pääomaa maksetaan takaisin yhtä suurena summana joka kuukausi. Lainan alkuvaiheessa korot ovat suuret ja maksuerät siksi isoja.
- **Kiinteä tasaeräinen laina:** jokainen maksettava erä on samansuuruinen, ja viitekoron muuttuessa laina-aika joko lyhenee tai pitenee.

Lainan kulut

- **Lainan lyhennys**
- **Lainan korko eli viitekorko**
  - Euribor (6kk, 12kk)
  - Prime-korko (pankin oma korko, usein korkeampi, mutta vakaampi)
- **Marginaalikorko**
  - pankin voitto
  - asiakaskohtainen & lainakohtainen
- **ASP-tili** eli asuntosäästöpalkkiotili
  - Nuori ensiasunnon ostaja
  - 15-vuotias voi avata
  - 10 % asunnon hinnasta säästetään tilille ja loput saa valtion takaamana lainana (lainakatto)
  - Valtion korkotuki ja tavallista asuntolainaa edullisempi korko
- Lainatarjoukset useasta pankista → **lainojen vertailu**

Tehtäviä

Lue kpl 13, Rahaa pankista, s.102-109

Tehtävät 1-3, s.109

Bonustehtävä 6, s.109